

Zemkopības ministrija

Administratīvā sloga mazināšana koku ciršanai ārpus meža

Meža departamenta vecākā eksperte
Lelda Pamovska

LPS Reģionālās attīstības un sadarbības komitejas sēde
08.04.2025.

Zemkopības ministrija

Uzdevumi

2023. gada 15. septembra Deklarācijas par Evikas Siliņas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību 35. punkts:

«Mazināsim birokrātiju un valsts pārvaldi padarīsim elastīgāku, vairāk uzticēsimies uzņēmēju, iedzīvotāju un pašvaldību spējai vadīties pēc pašdeklarācijas principa un dosim iespēju veidot standartizāciju nozarēs.»

Zemkopības ministrija

Uzdevumi

«Rīcības plāns administratīvā sloga mazināšanai nekustamo īpašumu attīstīšanas jomā» 7.1.1. punkta 3. apakšpunkts:

- noteikt prasības administratīvajam procesam atļaujas koku ciršanai ārpus meža izsniegšanai;
- papildu kompensācijai naudā paredzēt tiesības veikt citus kompensējošos pasākumus, piemēram iestādīt vietā citus kokus;
- paredzēt risinājumus, kas sabalansētu apbūvētas vai apbūvējamas zemes īpašniekam uzlikto apgrūtinājumu, gadījumos, kad koka ciršana netiek atļauta, ar pārējās sabiedrības ieguvumiem no koku esības apbūvētās teritorijās.

Zemkopības ministrija

Zemkopības ministrijas iniciatīva

- Pašvaldību aptauja:
 - no 43 pašvaldībām atbildēja 39;
 - 3 pašvaldības uzskata, ka nav nepieciešams mazināt administratīvo slogu;
 - kopā saņemti vairāk nekā 70 priekšlikumi.
- No Dabas aizsardzības pārvaldes saņemti 20 priekšlikumi.

Paldies pašvaldībām un Dabas aizsardzības pārvaldei par ieguldīto darbu!

Zemkopības ministrija

Statistika par pašvaldību izskatītajiem iesniegumiem 2023.gadā

	Novados		Valstspilsētās	
	Iesniegumu skaits	Īpatsvars, %	Iesniegumu skaits	Īpatsvars, %
4.1.pilsētas un ciema teritorijā	1619	63,9	4590	100
4.2.īpaši aizsargājamā dabas teritorijā	46	1,8	0	0
4.3.teritorijā, kurā atrodas kultūras pieminekļi	91	3,6	272	5,9
4.4.parkā	54	2,1	153	3,3
4.5.kapsētā	148	5,8	82	1,8
4.6.alejā	12	0,5	2	0,0
4.7.gar valsts un pašvaldību ceļiem;	274	10,8	127	2,8
4.8.virszemes ūdensobjektu aizsargjoslā	44	1,7	71	1,5
4.9.Baltijas jūras un Rīgas līča krasta kāpu aizsargjoslā	10	0,3	1260	27,5
4.10. ainaviski vērtīgajā teritorijā;	13	0,4	0	0
4.11.ja koks sasniedzis noteiktu apkārtmēru	292	11,5	332	7,2
Kopā	2603	100	4590	100
Papildus tam, novados, kur nav zināms iesniegumu sadalījums pa punktiem	1444		8637	
Pavisam kopā	4047		4590	
Dabas aizsardzības pārvalde 2023. gadā kopā izsniegusi atzinumus	1311			

Zemkopības ministrija

Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 2. maija noteikumos Nr. 309 «Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža»

- Zemkopības ministrija sagatavoja grozījumu projektu pamatojoties uz:
 - rīcības plānu administratīvā sloga mazināšanai nekustamo īpašumu attīstīšanas jomā;
 - uzdevumu mazināt administratīvo slogu;
 - pašvaldību un Dabas aizsardzības pārvaldes priekšlikumiem.
- Publiskā apspriešana 25.02.2025.-11.03.2025.
 - Saņemti 122 viedokļi TAP portālā.
 - Saņemtas 6 vēstules.
 - Tiek gatavots viedokļu pārskats.

Zemkopības ministrija

Patlaban

Pašvaldības atļauja nepieciešama:

- pilsētas un ciema teritorijā;
- īpaši aizsargājamā dabas teritorijā;
- teritorijā, kurā atrodas kultūras pieminekļi, un tās aizsargjoslā;
- parkā, kapsētā, alejā;
- gar valsts un pašvaldību ceļiem;
- virszemes ūdensobjektu aizsargjoslā;
- Baltijas jūras un Rīgas līča krasta kāpu aizsargjoslā;
- pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentos noteiktajā ainaviski vērtīgajā teritorijā;
- kad koki 1,3 metru augstumā no sakņu kakla sasnieguši apkārtmēru atbilstoši noteikumu 1.pielikumam, kas ir aptuveni 60% no dižkoka izmēriem.

Zemkopības ministrija

Patlaban

Atļauja nav nepieciešama, ja cērt:

- augļu kokus;
- kokus, kuru celma caurmērs ir mazāks par 20 centimetriem;
- kokus ārpus pilsētām teritorijās, kur saskaņā ar normatīvajiem aktiem koku audzēšana ir aizliegta, kā arī Aizsargjoslu likumā minētos bīstamos kokus;
- kokus ārkārtējā situācijā;
- kokus, kuri apdraud infrastruktūras darbību, cilvēka veselību, dzīvību vai īpašumu, ja pirms darbu veikšanas ir notikusi situācijas fotofiksācija un informēta pašvaldība;
- dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam – dzelzceļa zemes nodalījuma joslā augošus kokus.

Izņēmums neattiecas uz kokiem, kas 1,3 metru augstumā no sakņu kakla sasnieguši apkārtmēru atbilstoši noteikumu 1.pielikumam, kas ir aptuveni 60% no dižkoka izmēriem.

Zemkopības ministrija

Grozījumos paredzēts

Pašvaldības atļauja nepieciešama:

- pilsētas un ciema teritorijā;
- īpaši aizsargājamā dabas teritorijā;
- teritorijā, kurā atrodas kultūras pieminekļi, **un tās aizsargjoslā;**
- parkā, kapsētā;
- alejā, **izņemot ja ceļa zemes nodalījumu joslā kokus cērt autoceļa īpašnieks;**
- **gar valsts un pašvaldību ceļiem;**
- virszemes ūdensobjektu aizsargjoslā;
- Baltijas jūras un Rīgas līča krasta kāpu aizsargjoslā;
- pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentos noteiktajā ainaviski vērtīgajā teritorijā;
- kad koki 1,3 metru augstumā no sakņu kakla sasnieguši apkārtmēru atbilstoši noteikumu 1.pielikumam, kas ir aptuveni **60 90%** no dižkoka izmēriem.

Zemkopības ministrija

Grozījumos paredzēts

Atļauja nav nepieciešama, ja cērt:

- augļu kokus;
- kokus, kuru celma caurmērs ir mazāks par **20 35** centimetriem;
- kokus **ārpus—pilsētām** teritorijās, kur saskaņā ar normatīvajiem aktiem koku audzēšana ir aizliegta, kā arī Aizsargjoslu likumā minētos bīstamos kokus;
- kokus ārkārtējā situācijā;
- **nokaltušus kokus un** kokus, kuri apdraud infrastruktūras darbību, cilvēka veselību, dzīvību vai īpašumu, ja pirms darbu veikšanas ir notikusi situācijas fotofiksācija un informēta pašvaldība;
- dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam – dzelzceļa zemes nodalījuma joslā augošus kokus.

Izņēmums neattiecas uz kokiem, kas 1,3 metru augstumā no sakņu kakla sasnieguši apkārtmēru atbilstoši noteikumu 1.pielikumam, kas ir aptuveni **60 90**% no dižkoka izmēriem.

Zemkopības ministrija

Grozījumos paredzēts

Atļauja nav nepieciešama:

- **ja kokus cērt slēgtā privātā teritorijā (pagalmā), ja vien pašvaldība pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentos nav noteikusi prasības koku saglabāšanai.**

Izņēmums neattiecas uz kokiem, kas 1,3 metru augstumā no sakņu kakla sasnieguši apkārtmēru atbilstoši noteikumu 1.pielikumam, kas ir aptuveni ~~60~~ **90**% no dižkoka izmēriem.

Zemkopības ministrija

Grozījumos paredzēts

- Noteikt **atļaujas koku ciršanai ārpus meža derīguma termiņu – trīs gadi.**
- Atļauja nav nepieciešama cērtot kokus, kas ir invadēti ar ES **karantīnas organismu.**
- **Atļauju var saņemt arī cita persona**, kas rakstveidā vienojusies ar zemes īpašnieku vai tiesisko valdītāju.
- **10 dienu noklusējuma saskaņojums ar DAP un NKMP.**

Zemkopības ministrija

Grozījumos paredzēts

- Atbilstoši Rīcības plānā minētajam, pašvaldības:
 - atšķirīgi interpretē koku nozīmīgumu;
 - piemēro atšķirīgu praksi koku nozīmīguma noteikšanā;
 - faktiski piešķir kokiem aizsargājamo statusu situācijas, kad to nenosaka normatīvais regulējums dabas aizsardzības jomā.

Tāpēc grozījumos paredzēts, ka

- **Atteikums izsniegt atļauju satur argumentētu informāciju par konkrētā koka nozīmīgumu kāpēc tā nociršana nav atļauta vai nav aizstājama ar cita koka iestādīšanu.**

Zemkopības ministrija

Grozījumos paredzēts

- Pilsētas un ciema teritorijā koku ciršana aizliegta laikposmā no 15.aprīļa līdz 30.jūnijam, izņemot šo noteikumu 5. un **7.punktā** minēto gadījumu vai gadījumu, ja pašvaldība koka nociršanu atzinusi par neatliekamu.
- ~~pirms lēmuma pieņemšanas pašvaldība rīko publisko apspriešanu, ja koku ciršana paredzēta pilsētas vai ciema teritorijā esošā publiski pieejamā valsts vai pašvaldības īpašumā esošā objektā.~~
 - Atbilstoši Pašvaldību likuma 49. panta pirmajai daļai Pašvaldības nolikums nosaka kārtību, kādā organizējama publiskā apspriešana.

Zemkopības ministrija

Grozījumos paredzēts

Zaudējumu atlīdzība netiek noteikta:

- ja koku ciršanu pilnā apmērā finansē no valsts, pašvaldības vai **Eiropas Savienības fondu līdzekļiem;**
- cērtot nokaltušu koku, **ja kokam nav konstatēta tīša mehāniska vai ķīmiska bojāšana vai citāda veida tīšas bojāšanas pazīmes, kuras varētu būt iemesls koka kalšanai;**
- **ja koku ciršanu kompensē ar jauna koka iestādīšanu, ja pašvaldība saistošajos noteikumos ir noteikusi kārtību.**

Zemkopības ministrija

Grozījumos paredzēts

Izmaiņas zaudējumu aprēķinā:

- noteikumu 3.pielikumā koka diametra koeficients, kas bija dabā uzmērīts koka diametrs 1,3 m augstumā no sakņu kakla centimetros, aizstāts ar patstāvīgu koeficientu 50 euro, kas pēc patlaban noteiktā atbilst kokam ar diametru 35 centimetri

Piemēram liepas nociršana Rīgas centrā būvniecības vajadzībām:

- Koka sugas koeficients – 2
- Koka nociršanas iemesla koeficients – 1,5
- Apdzīvotas vietas koeficients - 2,5
- Koka atrašanās vietas koeficients - 2
- Pašvaldības koeficients – 1

$$Z = 50 \times 2 \times 1,5 \times 2,5 \times 2 \times 1 = 750 \text{ euro}$$

- paredzēts papildus Koka nociršanas iemesla koeficients 0,5 gadījumos, kad plānota infrastruktūras izbūve daudzdzīvokļu mājām piesaistītajās teritorijās un zaudējuma atlīdzības maksātājs ir daudzdzīvokļu māju dzīvokļu īpašnieki.

Zemkopības ministrija

Administratīvā sloga samazināšana

- Palielinot koku celma diametru no 20 cm uz 35 cm, sākot ar kādu nepieciešama atļauja koku ciršanai ārpus meža, samazināsies gadījumu skaits, kad nepieciešama atļauja.
- Atļauja vairs nebūs nepieciešama ja kokus cērt slēgtā privātā teritorijā (pagalmā), **ja vien pašvaldība pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentos nav noteikusi prasības koku saglabāšanai**
 - neattiecas uz kokiem, kas 1,3 metru augstumā no sakņu kakla sasnieguši apkārtmēru atbilstoši noteikumu 1.pielikumam, kas ir aptuveni 60 90 % no dižkoka izmēriem.
- Atļauja vairs nebūs nepieciešama koku ciršanai kultūras pieminekļu aizsargjoslā.
- Atļauja nebūs nepieciešama koku ciršanai gar ceļiem, ja ceļa zemes nodalījumu joslā kokus cērt autoceļa īpašnieks.

Zemkopības ministrija

Administratīvā sloga samazināšana

- Saskaņā ar šobrīd spēkā esošo redakciju būvniecības iecerēm, kuras tiek realizētas saskaņā ar akceptētu apliecinājuma karti vai paskaidrojuma rakstu, ir nepieciešams noformēt papildu dokumentu – ciršanas atļauju.
- Paredzēts, ka pie visiem būvniecības dokumentācijas veidiem koku ciršanu saskaņo būvniecības procesa saskaņošanas procesā, neprasot atļaujas no divām institūcijām.

Zemkopības ministrija

Administratīvā sloga samazināšana

- Atteikšanās no koku diametra uzmērīšanas zaudējumu aprēķināšanai:
 - ģpašniekam nav precīzi jāuzmēra koks;
 - pašvaldībai nav jābrauc un jāpārmēra koks;
 - iespēja zaudējumu aprēķināšanai izmantot informācijas sistēmas, piemēram, BIS sistēmu.
- Palielinot noteikumu 1.pielikumā noteikto koku apkārtmēru, samazināsies gadījumu skaits, kad nepieciešams DAP atzinums.

Zemkopības ministrija

Publiskās apspriešanas priekšlikumi

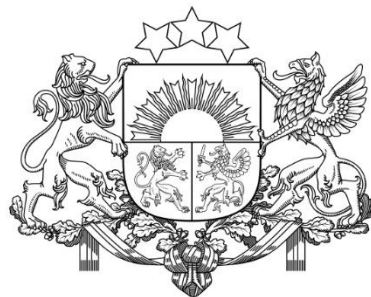
- Neprasīt atļauju, ja koks atrodas tuvāk par 3 m no ēkas pamatiem.
- Neprasīt atļauju lauksaimniecības zemes attīrīšanai no apauguma ciemā.
- Izveidot kokaugu sarakstu ar sugām, kas tiek klasificētas kā augļkoki.
- Jādefinē tīša koku bojāšana un kritēriji tās noteikšanai.
- Noteikumu pielikumā iekļaut kompensējamā koka kritērijus, lai nodrošinātu vienotu un skaidru interpretāciju.
- Noteikt pārejas periodu koku ciršanai bez atļaujas prasīšanas privātmājas pagalmā, lai pašvaldība pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentos noteiktu prasības koku saglabāšanai.
- Sadalīt bāzes koeficientu vairākās gradācijās pēc stumbra caurmēriem vai palielināt bāzes koeficientu.

Zemkopības ministrija

Turpmākā virzība

- Patlaban tiek vērtēti saņemtie viedokļi un gatavots viedokļu pārskats.
- Noteikumu projekta precizēšana un viedokļu pārskata publicēšana.
- Saskaņošana ar ministrijām.
- Starpministriju sanāksme.
- Atkārtota saskaņošana.
- Iesniegšana Valsts kancelejā. Termiņš 1.augusts.

Zemkopības ministrija

Paldies!

Lelda Pamovska
Meža departamenta Meža resursu un medību nodaļas vecākā eksperte
67027101; Lelda.Pamovska@zm.gov.lv